

De gemeentjurist laten aansluiten

De veranderingen in de samenleving volgen elkaar in rap tempo op. Dat is een van de kenmerken van de samenleving waarin wij leven. Dit vraagt veranderbereidheid en verandergerichtheid van bestuur en ambtelijke organisatie. Tegelijkertijd is er het (rechts)beschermingsaspect van de overheid dat de belangen van burgers in die snel veranderende samenleving borgt. Hoe sluit je als gemeentjurist hierop aan?

De jurist is onderdeel van de verandering

De steeds veranderende samenleving vraagt inderdaad aanpassing van de toepassing van het rechtssysteem. Dat werkt ook door in de rol, positie en werkwijze van de gemeentjuristen. Die noodzakelijke verandering is overigens niet uitsluitend afhankelijk van de persoonlijke invulling door de jurist. Ook en allereerst vraagt dit een heldere visie van de leiding op de juridische functie.

Daarnaast gaat het zeker ook over de individuele invulling door de jurist en de juridisch medewerker. De oplossing die de samenleving vraagt is niet om de teugels op het gebied van (juridische)kwaliteit en rechtmatigheid dan maar te laten vieren. Een beetje minder in control bestaat namelijk niet. Ook het ruimte zoeken in bestaande regels lijkt hier een halfslachtige oplossing. Er is mijns inziens een meer fundamentele verandering in de structuur nodig waardoor je als organisatie duurzaam meegroeit met veranderende markten.

Kotter¹ concludeert dat we het 'bestaande' niet hoeven te slopen en opnieuw moeten beginnen, maar stelt dat we op een organische wijze een tweede systeem moeten introduceren: een duosysteem (consolideren en innoveren). In het nieuwe systeem ben je wendbaar en snel, in het oude ben je betrouwbaar en efficiënt. In combinatie vormen ze een duosysteem. Hier liggen in ieder geval voor het sociaal domein, maar ook voor het ruimtelijk domein (Omgevingswet) goede aanknopingspunten.

Betrokkenheid Bedrijfsvoering

Voorkomen moet worden dat de vernieuwing in de verschillende beleidsgebieden (zoals het sociaal- en ruimtelijk domein) los komt te staan van de bedrijfsvoering. Juist de ontwikkeling in de lijnorganisatie mogen een katalysator zijn voor de aanpassing van de bedrijfsvoering. De invulling van bijvoorbeeld het i-beleid, contractmanagement, de inkoop, de juridische functie, de P&C-cyclus moet aangesloten zijn op de nieuwe manier van werken die de samenleving vraagt.

Nog te vaak maak ik mee dat de programmamanager of de wijkprofessional een andere taal spreekt dat de controller, de jurist en de I-adviseur. Met name op het gebied van control, rechtmatigheid, risicobeheer etc. lijken er twee werelden te ontstaan. Juist als de adviseurs van bedrijfsvoering er vanaf het begin bij worden betrokken ontstaan er mogelijkheden om de belemmeringen in regels, processen en rapportages te overwinnen. Door de betrokkenheid wordt er urgentiebesef gecreëerd en wordt samen gewerkt aan *kansen*.

De jurist als versneller

In nogal wat gemeenten waar ik actief ben, zie ik dat juristen de innovaties ondersteunen en stimuleren. In diezelfde organisaties spreek ik ook met juristen die het nog lastig vinden en het 'oude denken' blijven vasthouden. En dat snap ik deels. Soms komt het voort uit een zoeken naar zekerheid; soms ook onwetendheid. Ook zie ik dat organisaties in hun sturing en leiderschap nog worstelen met het meebewegen met de veranderingen in de samenleving.

In mijn praktijk bied ik dan praktische handvatten aan:

- Maak het bespreekbaar. Zoek elkaar als collega's (juristen en juridisch medewerkers) op en spreek over de impact van de veranderende omgeving op de

---

¹ John Kotter, Versnellen! Business Bibliotheek 2016.

juridische functie. Pak een casus en discussieer over de kansen bij een andere aanpak. Voorbeelden? Hoe hou je grip op de juridische kwaliteit van de verbonden partij/ketenpartner? Over welke instrumenten beschik je en hoe regel je dat bestuurlijk. Organiseer dit periodiek in je juridisch team.

- Leg het afdelingsplan naast de gemeentebegroting. Vorige maand had ik een gesprek met een afdelingshoofd Juridische Zaken over de relatie tussen het afdelingsplan en de gemeentebegroting (in het bijzonder de paragraaf Bedrijfsvoering). Er zat trouwens best veel synergie tussen deze plannen. Stel dan de vragen: Doen we als juristen de goede dingen? Wat is urgent en hoeveel tijd besteed ik aan welke zaken?
- Trek samen op met (business)control. Neem 1 x per week de tijd om een uur samen met de controller de collegevoorstellen van die week door te nemen.
- Creëer externe oriëntatie. Ga minimaal 2 x per jaar op bezoek bij een collega-jurist in de regio. Haal en breng successen en kansen. Praat dan niet alleen over casussen, maar juist over de rol van de jurist, de manieren van beïnvloeden, doorbreken van weerstand. Leer van elkaars ervaringen.

Henri Vogel is adviseur en directeur bij VIA Adviseurs | oktober 2018